

แนวทางการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์
Administration Guidelines for The Early Childhood Development Centers
Under Nakhonsawan Municipality

เมธินี แก้วสารพัฒน์* , ปพนสรรค์ โพธิพิทักษ์** , สายทิพย์ ยะฟู**
Matinee Kaewsarapatnuek* , Paponsan Potipitak** , Saythit Yafu**

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
Nakhon Sawan Rajabhat University

Received: June 28, 2022 Revised: February 19, 2024 Accepted: April 26, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์ และ 2) เพื่อหาแนวทางการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์ กลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ได้แก่หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หรือรักษาการหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวมทั้งหมด 12 แห่ง เครื่องมือที่ใช้ในการการวิจัยในครั้งนี้เป็นแบบสัมภาษณ์ปัญหาการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่ค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00 และแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยปัญหาการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กพบว่า ด้านการบริหารจัดการสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และรักษาการหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบางส่วนยังมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างเป็นระบบ เช่น การจัดทำแผนการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการข้อมูลบางประเภท และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีพื้นที่ใช้สอยจำกัด ด้านครู ผู้ดูแลเด็ก ให้การดูแล และจัดประสบการณ์การเรียนรู้และการเล่นเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย บางส่วนยังมีการสนับสนุนในด้านสื่อและเทคโนโลยีน้อย มีเด็กบางส่วนไม่กล้าแสดงออก และด้านคุณภาพของเด็กปฐมวัย เด็กบางส่วนมีพัฒนาการไม่สมวัยทั้งในด้านร่างกายและการเรียนรู้

แนวทางการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีการจัดกระบวนการสนทนากลุ่ม โดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า การบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กส่วนใหญ่ มีปัญหาและแนวทางการดำเนินงานที่คล้ายกัน ทั้งแนวทางปฏิบัติ แนวความคิดของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หรือรักษาการหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยทั้ง 12 แห่ง และหน่วยงานต้นสังกัด สามารถดำเนินการตามแนวทางได้ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับบริบท และความพร้อมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ต้องมีการประชุม หาแนวทางแก้ไข กับหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อระดมความคิด ทรัพยากร และรับการสนับสนุนงบประมาณต่าง ๆ จากหน่วยงานต้นสังกัด

คำสำคัญ: การบริหาร, ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

Abstract

The objectives of this research were to study the problems of administration and to propose it's guidelines in early childhood development centers under Nakhonsawan municipality. The participants were 12 heads of the centers who were responsible for

administrative in the centers. One participant was selected from each the center. The data was collected by interviews with the Index of Item Objective Congruence of 1.00 and group discussion form. And analyzed through content analysis.

The results showed that the administration problems of the early childhood development centers found that the administration of the centers. Heads of the centers, most of them still lacked of understanding in systematic management, such as developing a plan for the management, developing an educational curriculum, data management and the centers have limited space. Teacher and caregiver who provides care, learning and play experiences for children. They were still lack of supporting in media and technology, some children did not dare to express themselves and show impolitic behavior. And the quality of the early childhood, some children had been developmental and cognitive delays.

According to a group discussion among the experts in the administration of the early childhood development center, it was found that most of the centers. There were similar problems and guidelines. The concepts of heads of the centers in the 12 research target groups and the education bureau can implement follow the guidelines depending on the context and the availability of the centers. They should be meeting required to find solutions for resources and receive various budget support from the education bureau.

Keywords: Administration, Early Childhood Development Center

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545) และฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2553) มาตรา 18 (1) กำหนดให้การจัดการศึกษาปฐมวัย จัดในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ได้แก่ ศูนย์เด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ ของสถาบันศาสนา ศูนย์บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มของเด็กพิการและเด็กซึ่งมีความต้องการ พิเศษหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่เรียกชื่ออย่างอื่น และมาตรา 13 (1) ให้บิดา มารดา หรือ ผู้ปกครอง มีสิทธิได้รับสิทธิประโยชน์ในการสนับสนุนจากรัฐ ให้มีความรู้ความสามารถในการ อบรมเลี้ยงดู และการให้การศึกษาแก่บุตรหรือบุคคลซึ่งอยู่ในความดูแล (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562 : 2)

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2679 ในยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัยและการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ เป้าหมายข้อ 3.3 สถานศึกษาทุกระดับ การศึกษาสามารถจัดกิจกรรมกระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตรอย่างมีคุณภาพและมาตรฐาน มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น ศูนย์เด็กเล็ก สถานศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้ ได้คุณภาพและมาตรฐานเพิ่มขึ้น สถานศึกษา สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับ หลักสูตรปฐมวัย และสมรรถนะของเด็กที่เชื่อมโยงกับ มาตรฐานคุณภาพเด็กปฐมวัยของอาเซียน เพิ่มขึ้น สถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัด

การศึกษาตามหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาผู้เรียน ให้มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพิ่มขึ้น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562 : 2)

การศึกษา เป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความรู้และความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรมการสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้า ทางวิชาการการสร้างองค์ความรู้ขึ้นเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคมการเรียนรู้และปัจจัย เกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งจะเริ่มตั้งแต่การศึกษาระดับปฐมวัย กระทั่งถึงการศึกษาในระดับอุดมศึกษา (ชัยนันท์ อุบคำ, 2556 : 1) โดยแนวทางการพัฒนาส่งเสริมให้เด็กเล็ก (0-2 ปี) ได้รับการดูแลและพัฒนาที่สมวัยรอบด้านอย่างมีคุณภาพและต่อเนื่อง มีการปรับระบบการบริหารจัดการการดูแลและพัฒนาเด็กเล็ก (0-2 ปี) และการศึกษาปฐมวัย (3-5 ปี) ให้มีคุณภาพและมาตรฐาน รวมทั้งพัฒนา หลักสูตรและคู่มือการเตรียมความพร้อมพ่อแม่ และการเลี้ยงดูและพัฒนาเด็กเล็กให้มีพัฒนาการ ตามวัย และพัฒนาหลักสูตรการศึกษาระดับปฐมวัย สมรรถนะเด็กปฐมวัยที่สอดคล้องกับ 3 มาตรฐานอาเซียนและระดับสากลเพื่อการพัฒนาคุณภาพและพัฒนารอบด้านสมวัยของเด็กปฐมวัย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562 : 2) การศึกษาระดับปฐมวัยเป็นการวางรากฐานความรู้ที่สำคัญของเด็กสำหรับการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น เป็นการเตรียมความพร้อมในด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาที่สนองตอบความต้องการตามวัย ซึ่งการจัดการศึกษาต้องมุ่งหวังให้ผู้เรียนมีคุณภาพสมบูรณ์ในทุก ๆ ด้าน สามารถดำรงชีวิตอยู่ในครอบครัว ชุมชน และสังคมได้อย่างมีความสุขเต็มศักยภาพของแต่ละคน และมีความเหมาะสมกับวัยและดำรงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมในสังคมของตนเอง การพัฒนาเด็กปฐมวัยในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงต้องได้รับการดูแลให้เหมาะสมสอดคล้องกับบริบททางวัฒนธรรมและวิถีชีวิตทางสังคมของเด็กในแต่ละท้องถิ่น ให้มีลักษณะเฉพาะและแตกต่างกันไป จากกระแสความเปลี่ยนแปลงในสังคมที่ผ่านมามีพ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชนได้เห็นคุณค่าของการศึกษาและตระหนักถึงสิทธิของมนุษย์ที่จะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ ทำให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง และผู้ที่อยู่ในชุมชนจำนวนมากเริ่มมีความกระตือรือร้นที่เข้ามารับรู้และสนับสนุนการจัดการศึกษาให้แก่บุตรหลานของตน (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2550) การบริหารงานเพื่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจึงมีความจำเป็นที่ต้องสอดคล้องกับวิถีชีวิต สังคม และวัฒนธรรมตามสภาพพื้นที่อยู่จริงของเด็ก โดยต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้ใหญ่ในชุมชนจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อบริหารจัดการให้องค์ความรู้ต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับช่วงวัยของเด็กและเปิดโอกาสให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ โดยผ่านกิจกรรมที่เหมาะสมและมีแบบอย่างที่ดีของการเรียนรู้ การจัดประสบการณ์ต่าง ๆ ในการเรียนรู้ที่สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข จึงต้องอาศัยความร่วมมือจากครอบครัว ชุมชน สถานศึกษา (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2559 : 10)

การจัดการศึกษาของเทศบาลนครนครสวรรค์ เป็นการพัฒนาคุณภาพและศักยภาพของคนในท้องถิ่นให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของสังคม ตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น เทศบาลนครนครสวรรค์จึงมีภารกิจจัดการศึกษาให้ท้องถิ่นในทุกระดับ โดยเฉพาะการจัดการศึกษาปฐมวัย เป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งพัฒนาความพร้อมแก่เด็ก ตั้งแต่แรกเกิดจนถึงก่อนการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้เด็กปฐมวัยได้รับการส่งเสริมพัฒนาการและเตรียมความพร้อมทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา ให้มีความพร้อมที่จะรับเข้าการศึกษาในระดับการศึกษาขั้น

พื้นฐาน โดยเทศบาลนครนครสวรรค์ มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัด ทั้งหมด 12 แห่ง และอยู่ภายใต้การกำกับดูแล ของสำนักงานการศึกษา เทศบาลนครนครสวรรค์เล็งเห็นว่าเด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการ ตลอดจนการได้รับการเรียนรู้ที่เหมาะสม เทศบาลนครนครสวรรค์จึงได้บริหารงานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดทั้ง 12 แห่ง ตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ซึ่งมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ เป็นมาตรฐานกลางของประเทศใช้แทนมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติ เพื่อให้ทุกหน่วยงานและสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ทั้งภาครัฐและเอกชนทั่วประเทศใช้เป็นแนวทางในการประเมินผลการดำเนินงานและยกระดับคุณภาพ รวมถึงใช้เป็นเครื่องมือประกันคุณภาพภายใน เพื่อรองรับการตรวจประเมินจากต้นสังกัด และภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ซึ่งผู้วิจัยเห็นความสำคัญในการบริหารการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์ หากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้รับการบริหารงานที่ตรงตามมาตรฐานเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก็จะมีบริหารจัดการ และพัฒนาการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีมาตรฐานที่สูงขึ้นต่อไป (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562 : 5)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์ตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการบริหารจัดการสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย 2) ด้านครู ผู้ดูแลเด็กให้การดูแล และจัดประสบการณ์การเรียนรู้และการเล่นเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย 3) ด้านคุณภาพของเด็กปฐมวัย ซึ่งจะนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์
2. เพื่อหาแนวทางการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนการวิจัยออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาปัญหาการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์

ดำเนินการศึกษาปัญหาการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หรือรักษาการหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์ ซึ่งประกอบด้วย ด้านการบริหารจัดการสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ด้านครู ผู้ดูแลเด็กให้การดูแล และจัดประสบการณ์การเรียนรู้และการเล่นเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย และด้านคุณภาพของเด็กปฐมวัย โดยมีขั้นตอนศึกษา ดังนี้

1. ค้นคว้าทฤษฎี แนวคิด เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์ เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัย กำหนดวัตถุประสงค์ และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์
2. สร้างเครื่องมือเพื่อการวิจัยคือแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง โดยมีการออกแบบโครงสร้างของข้อคำถามที่สามารถนำไปใช้ในการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง หรือการสัมภาษณ์แบบชี้นำเป็นการสัมภาษณ์แบบปลายเปิดซึ่งเป็นกระบวนการวิจัยที่มีความยืดหยุ่นและเปิดกว้างมีการนำคำสำคัญ (Keywords) มาใช้

ประกอบในการขึ้นคำสัมภาษณ์ กล่าวคือ มีการร่างข้อคำถามที่มีลักษณะปลายเปิดที่มีคำสำคัญพร้อมกับลักษณะของข้อคำถามที่มีความยืดหยุ่น และพร้อมที่จะมีการปรับเปลี่ยนถ้อยคำของข้อคำถาม ให้ความสอดคล้องกับผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยหรือผู้ให้สัมภาษณ์แต่ละคนในแต่ละสถานการณ์ที่มีเหตุการณ์ หรือมีสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป อันทำให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่มีความหลากหลายในมิติต่างๆ และข้อคิดเห็นในทางปฏิบัติที่มีทั้งมิติของความลึก และมิติความกว้างในเรื่องของ ปัญหาการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์ ที่ได้ดำเนินการสัมภาษณ์ชนิดกึ่งโครงสร้างนั้น

3. นำข้อคำถามแต่ละข้อมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน

4. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หรือรักษาการหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์โดยการสัมภาษณ์

5. วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 2 หาแนวทางการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์ โดยมีลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยนำปัญหาการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์ โดยประกอบด้วยด้านการบริหารจัดการสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ด้านครู ผู้ดูแลเด็กให้การดูแล และจัดประสบการณ์การเรียนรู้และการเล่นเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย และด้านคุณภาพของเด็กปฐมวัย ที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 มาหาแนวทางการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์

2. นำร่างแนวทางการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์ มาเพื่อการจัดสนทนากลุ่ม โดยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลในข้อหนึ่งนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 คน ระดมความคิดเห็นอภิปรายกลุ่มเพื่อหาแนวทางการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์

3. นำข้อเสนอแนะจากการสนทนากลุ่มมาสังเคราะห์เป็นแนวทางการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์ต่อไป

การเก็บและรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลปัญหาการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์

1. ขอนหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ถึงศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์ โดยให้หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หรือรักษาการหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อให้สัมภาษณ์

2. ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ชนิดกึ่งโครงสร้าง พร้อมหนังสืออนุญาตจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ไปยังศูนย์พัฒนาเด็กเล็กพร้อมทั้งขอความอนุเคราะห์หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หรือรักษาการหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในการให้สัมภาษณ์ชนิดกึ่งโครงสร้าง

3. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์ชนิดกึ่งโครงสร้างเพื่อเปิดเผยปัญหาการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์ โดยการกำหนดคำถามออกเป็นประเด็นให้ครอบคลุมเรื่องที่ทำการวิจัย โดยผู้วิจัยได้ประสานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์เบื้องต้น และส่งแบบสัมภาษณ์ไปยังศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้ง 12 แห่ง เพื่อให้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ได้ทราบรายละเอียดก่อนสัมภาษณ์จริง เมื่อเริ่มสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะแสดงถึงวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ โดยขอ

อนุญาตในการจัดบันทึกและบันทึกเสียงระหว่างการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้มีปฏิสัมพันธ์แบบต่อนหน้ากับผู้ให้สัมภาษณ์เพื่อเกิดการแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ โดยจะใช้เวลาในการสัมภาษณ์ประมาณ 2-3 ชั่วโมง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความร่วมมือของผู้สัมภาษณ์ ในขณะที่สัมภาษณ์ผู้วิจัยจะใช้การจดบันทึกสรุปสั้นเฉพาะประเด็นสำคัญ หากประเด็นไหนที่ผู้ให้สัมภาษณ์ตอบไม่ชัดเจนจะมีการนัดสัมภาษณ์หรือโทรศัพท์ไปสอบถามอีกครั้งหนึ่ง

4. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์โดยการถอดแบบสัมภาษณ์จากเครื่องบันทึกเสียงมาจัดระเบียบข้อมูล และวิเคราะห์เนื้อหา

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ปัญหาการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญในการสนทนากลุ่ม เพื่อหาแนวทางการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ผลการวิจัย

1. สรุปปัญหาการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์ ดังนี้

ด้านที่ 1 การบริหารจัดการสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย บุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบางส่วนยังไม่ชำนาญในการจัดทำแผนการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งอาจทำให้การบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไม่ได้มาตรฐาน และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบางส่วนยังไม่มีกระบวนการในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่ชัดเจน ซึ่งอาจทำให้หลักสูตรที่ใช้ไม่ได้ปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาเท่าที่ควร สำหรับข้อมูลบางประเภทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบางส่วนยัง ไม่มีการบันทึกที่เป็นลายลักษณ์อักษร เช่น แบบประเมินสำรวจค้นหาจุดเสี่ยงที่อาจทำให้เกิดอันตราย บันทึกความปลอดภัยของสนามเด็กเล่น ในเรื่องการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมเพื่อความปลอดภัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบางแห่งมีอาคารเรียนเก่า ชำรุด ทรุดโทรม และมีพื้นที่ใช้สอย หรือใช้ในการจัดกิจกรรมไม่เพียงพอ และส่วนใหญ่ยังไม่มีมาตรการในการรับเหตุฉุกเฉิน เช่น การป้องกันอัคคีภัย หรือภัยพิบัติต่าง ๆ นอกจากนี้เรื่องการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน บางครั้งผู้ปกครองติดภารกิจ ไม่สามารถมาร่วมกิจกรรมได้ และคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบางแห่งมีส่วนร่วมในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กน้อย

ด้านที่ 2 ด้านครู ผู้ดูแลเด็กให้การดูแล และจัดประสบการณ์การเรียนรู้และการเล่นเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบางแห่งยังจัดพื้นที่หรือมุมต่าง ๆ ไม่หลากหลาย และไม่ดึงดูดความสนใจเด็กเท่าที่ควร การจัดกิจกรรม หรือการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ส่วนใหญ่เป็นการจัดกิจกรรมภายในห้องเรียน หรืออาคารเรียน บางครั้งเด็กมีพัฒนาการช้า ส่วนการส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา ภาษา และการสื่อสาร ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กส่วนใหญ่ยังไม่มีสื่อเทคโนโลยีในการจัดกิจกรรมที่ทันสมัย รวมทั้งการส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์จิตใจสังคมปลูกฝังคุณธรรม และความเป็นพลเมืองดี ยังมีเด็กบางคนยังไม่เข้าร่วมกิจกรรม ไม่มีความมั่นใจ ไม่กล้าแสดงออก และแสดงอารมณ์ไม่เหมาะสม

ด้านที่ 3 คุณภาพของเด็กปฐมวัย เด็กบางส่วนที่มีการเจริญเติบโตไม่เป็นไปตามเกณฑ์อายุ ซึ่งมีน้ำหนักมากเกินไป หรือน้ำหนักน้อยเกินไป หรือส่วนสูงต่ำกว่าเกณฑ์ เนื่องจากความแตกต่างของร่างกายที่แตกต่างกัน และมีเด็กบางส่วนที่ยังมีพัฒนาการช้า เนื่องจากความแตกต่างของร่างกายและการเรียนรู้ของเด็กที่ต่างกัน

2. สรุปแนวทางการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์ ดังนี้

แนวทางการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์ ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์ แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่สอดคล้องกับผู้เชี่ยวชาญ 7 คน ในการจัดสนทนากลุ่มทั้ง 3 ด้านมา สังเคราะห์เป็นแนวทางการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์ โดยการบริหารศูนย์ พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์ส่วนใหญ่ มีปัญหาและแนวทางการดำเนินงานที่คล้ายกัน ทั้ง แนวทางปฏิบัติ แนวความคิดของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หรือรักษาการหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่ง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยทั้ง 12 แห่ง และหน่วยงานต้นสังกัด สามารถดำเนินการตาม แนวทางได้ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบริบท และความพร้อมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ต้องมีการประชุม หาแนวทาง แก้ไข กับหน่วยงานต้นสังกัดเพื่อระดมความคิด ทรัพยากร และรับการสนับสนุนงบประมาณต่างๆ จาก หน่วยงานต้นสังกัด

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์ มีประเด็น ที่นำมาอภิปรายเพิ่มเติม ดังนี้

1. ผลการวิจัยปัญหาการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์ จากการศึกษา ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่

ด้านที่ 1 การบริหารจัดการสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการบริหารอย่างเป็นระบบโดยมีการจัดทำแผนการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อใช้เป็นแนวทางในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในด้านต่าง ๆ ให้มีคุณภาพ และได้มาตรฐาน แต่ บุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบางส่วนยังไม่ชำนาญในการจัดทำแผนการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เท่าที่ควร ศูนย์พัฒนาเด็กส่วนใหญ่มีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ที่สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษา ปฐมวัย พ.ศ. 2560 แต่บางส่วนยังไม่มีกระบวนการในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่ชัดเจน ซึ่งอาจทำให้ หลักสูตรที่ใช้ไม่ได้ปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาเท่าที่ควร ส่วนการบริหารจัดการข้อมูลภายในศูนย์พัฒนาเด็ก เล็กส่วนใหญ่มีการจัดการข้อมูลและเก็บรวบรวมข้อมูลในรูปแบบของเอกสาร และการลงระบบสารสนเทศ แต่ข้อมูลบางประเภทยังไม่มีระบบบันทึกที่เป็นลายลักษณ์อักษร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็ก เล็กหรือรักษาการหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กยังขาดความรู้ ความเข้าใจในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็ก เล็กอย่างเป็นระบบ และขาดการวางแผนในการดำเนินงานด้านต่างๆของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งสอดคล้อง กับงานวิจัยของ กนกวรรณ แซ่ม้อย (2555 : 125) พบว่า บุคลากรยังขาดความรู้ความเข้าใจในงานวิชาการอย่าง เป็นระบบ ขาดการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และขาดระบบการนิเทศติดตาม นอกจากนี้ยัง สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชนิ ธาดา (2555 : 131-132) พบว่าบุคลากรส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจใน วิธีการประเมินผลการจัดการศึกษาที่ถูกต้อง และไม่ให้ความสำคัญในการประเมินงานด้านวิชาการและ กิจกรรมตามหลักสูตรจึงเป็นผลต่อเนื่องให้ขาดการจัดเอกสารเพื่อรองรับการประเมินต่าง ๆ ในส่วน สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบางแห่งอาคารเรียนเก่า ชำรุด ทรุดโทรม และมี พื้นที่ใช้สอยหรือใช้ในการจัดกิจกรรมไม่เพียงพอ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กส่วนใหญ่ยังไม่มีจัดทำแผนผัง อาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้งภายใน และภายนอกอาคารที่ชัดเจน ไม่มีการสำรวจค้นหาจุดเสี่ยง ซึ่งศูนย์ พัฒนาเด็กเล็กบางแห่งมีวัสดุ และครุภัณฑ์ ที่ใช้การไม่ได้ เก่า ชำรุด ทรุดโทรม จัดวางไม่เป็นระเบียบ ไม่มี

พื้นที่จัดเก็บ ซึ่งอาจเกิดอันตรายต่อเด็กและบุคลากรได้ และส่วนใหญ่ยังไม่มีมาตรการในการรับเหตุฉุกเฉิน เช่น การป้องกันอัคคีภัย หรือภัยพิบัติต่าง ๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ หน่วยงานต้นสังกัดมีงบประมาณไม่เพียงพอในการปรับปรุงสภาพแวดล้อม และบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไม่ใส่ใจดูแล และอาจมีบุคลากรไม่เพียงพอต่อการจัดการสภาพแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกวรรณ แซ่มชัย (2555 : 125) พบว่า ด้านการบริหารงานทั่วไปพบว่าอาคารสถานที่ และเครื่องเล่นสนามชำรุดทรุดโทรม ไม่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ และขาดการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการวางแผนการบริหารศูนย์ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กส่วนใหญ่มีการจัดปฐมนิเทศ ประชุมผู้ปกครอง ประจำปี มีกิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ โดยให้ผู้ปกครองมาร่วมกิจกรรม แต่บางครั้งผู้ปกครองติดภารกิจ ไม่สามารถมาร่วมกิจกรรมได้ แต่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบางแห่งมีช่องทางการประชาสัมพันธ์น้อย และคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบางแห่งมีส่วนร่วมในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กน้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขาดการประชาสัมพันธ์กับผู้ปกครองที่ชัดเจน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอาจขาดการประชาสัมพันธ์ข่าวสารให้แก่ผู้ปกครอง และผู้ปกครองยังไม่ตระหนัก และเห็นความสำคัญในการมีส่วนร่วมกิจกรรมต่างๆกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเท่าที่ควร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปวันรัตน์ สุขเนตร (2558 : 143-144) พบว่า ด้านชุมชน หน่วยงานมีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะส่วนใหญ่การมีส่วนร่วมจะเป็นผู้ปกครองเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเท่านั้น และเป็นการร่วมแรงมากกว่าร่วมคิด ส่วนการร่วมมือและสนับสนุนจากชุมชนและหน่วยงานอื่นนั้นมีไม่มากนัก เนื่องจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขาดการประชาสัมพันธ์ในกิจกรรมต่างๆที่จัดขึ้น

ด้านที่ 2 ด้านครู ผู้ดูแลเด็กให้การดูแล และจัดประสบการณ์การเรียนรู้และการเล่นเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กส่วนใหญ่มีแผนการจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2560 มีการจัดกิจกรรมตามบริบทสังคม และวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยจะเน้นการจัดกิจกรรมในแต่ละวันให้รอบด้าน โดยมีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แตกต่างกันไปในแต่ละวัน มีการจัดพื้นที่หรือมุมประสบการณ์การเรียนรู้ และการเล่น ที่เหมาะสมกับวัยเด็ก แต่บางแห่งยังจัดพื้นที่หรือมุมต่างๆ ไม่หลากหลาย ไม่ทันสมัย และไม่ดึงดูดความสนใจเด็กเท่าที่ควร ซึ่งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบางแห่งยังมีสื่อไม่หลากหลาย และไม่ทันสมัย ทำให้ไม่ค่อยน่าดึงดูดใจสำหรับเด็ก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูและผู้ดูแลเด็กยังขาดความรู้ ความเข้าใจ หรือขาดการอบรมเพิ่มเติมความรู้ในการจัดประสบการณ์เรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สายรุ้ง ปันเพ็ง (2559 : 72) พบว่า สภาพการจัดกิจกรรมเลือกเสรีให้ผู้เรียนให้เวลาน้อย การจัดกิจกรรมไม่มีความสมดุลระหว่างกิจกรรมในห้องเรียนและนอกห้องและการกำหนดระยะเวลาในการจัดกิจกรรมตามความสนใจของผู้เรียนน้อย การที่ผลศึกษาเป็นเช่นนี้น่าจะเป็นเพราะว่าครูผู้ดูแลเด็กขาดความรู้และเทคนิคในการพัฒนานักเรียนทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคมยังไม่ครอบคลุมทุกด้าน ส่วนในด้านการจัดประสบการณ์เรียนรู้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีการส่งเสริมพัฒนาการด้าน สติปัญญา ภาษาและการสื่อสารได้ดี แต่ส่วนใหญ่ยังไม่มีสื่อในการจัดกิจกรรมที่ทันสมัย และไม่น่าสนใจเท่าที่ควร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครูและผู้ดูแลเด็กยังขาดการพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัย ทำให้การจัดประสบการณ์เรียนรู้ใหม่ๆให้กับเด็กไม่ครอบคลุมทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรณิศา เสาวพันธ์ (2559 : 755-762) พบว่าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรมีการนำเอาเทคนิคใหม่ ๆ มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับเด็ก นอกจากนี้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กส่วนใหญ่มีการจัดกิจกรรมหลากหลาย

เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้ใหญ่กับเด็ก และยังส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างเด็กกับเด็ก แต่มีเด็กบางคนยังไม่เข้าร่วมกิจกรรม ไม่มีความมั่นใจ ไม่กล้าแสดงออก และแสดงพฤติกรรมไม่เหมาะสม ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะครูและผู้ดูแลเด็กยังขาดทักษะในการโน้มน้าว และสร้างความสนใจให้กับเด็ก จึงทำให้เด็กไม่กล้าแสดงออก แล้วมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สายรุ้ง ปันเพ็ง (2559 : 73) พบว่า ปัญหาการสื่อสารสามารถพัฒนาผู้เรียนทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา การสื่อที่เป็นจริง สื่อธรรมชาติ และสื่อภูมิปัญญาท้องถิ่น และการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้สอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ที่ระบุไว้ในแผนการจัดประสบการณ์ อาจเนื่องมาจากครูผู้สอนปฐมวัย ทักษะ ขาดความเข้าใจในด้านนี้

ด้านที่ 3 คุณภาพของเด็กปฐมวัย

เด็กส่วนใหญ่มีการเจริญเติบโตที่เหมาะสมกับวัย เป็นไปตามเกณฑ์อายุ แต่มีเด็กบางส่วนที่มีการเจริญเติบโตไม่เป็นไปตามเกณฑ์อายุ ซึ่งมีน้ำหนักมากเกินไป น้ำหนักน้อยเกินไป หรือส่วนสูงต่ำกว่าเกณฑ์ เนื่องจากความแตกต่างของร่างกายที่แตกต่างกัน และเด็กส่วนใหญ่มีพัฒนาการโดยรวมสมวัย เด็กมีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง มีพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อมัดใหญ่ และกล้ามเนื้อมัดเล็กที่สมบูรณ์ เด็กสามารถสื่อสารง่าย ๆ กับผู้อื่นได้ รวมถึงสามารถช่วยเหลือตัวเองได้ แต่ยังมีบางส่วนที่ยังมีพัฒนาการช้า เนื่องจากความแตกต่างของร่างกายและการเรียนรู้ของเด็กที่ต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูและผู้ดูแลเด็กไม่เหมาะสมกับวัย รวมทั้งร่างกายและการรับรู้ของเด็กแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธิตินันท์ กุญรัมย์ (2563 : 83) พบว่า มาตรฐานทั้ง 3 ด้าน ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่มาตรฐานที่ 3 ด้านคุณภาพเด็กปฐมวัย รองลงมา คือ มาตรฐานที่ 2 ด้านกระบวนการดูแลจัดประสบการณ์เรียนรู้และเล่น และด้านที่มีค่าน้อยที่สุดได้แก่ มาตรฐานที่ 1 ด้านการบริหารจัดการ

1. ผลการหาแนวทางการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์จากการศึกษาทั้ง 3 ด้านได้แก่

ด้านที่ 1 การบริหารจัดการสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

หน่วยงานต้นสังกัดควรมีแผนพัฒนาการศึกษาต้นแบบ เพื่อเป็นแนวทางให้กับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์ทุกแห่ง เพื่อให้การบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีมาตรฐานเดียวกัน และควรส่งเสริมบุคลากรเข้ารับการอบรมด้านการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาหรือให้ผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้แก่บุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีการนิเทศ ติดตาม และให้คำแนะนำการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สม่ำเสมอ หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย เพื่อร่วมกันหาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาหลักสูตร เพื่อดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย และหน่วยงานต้นสังกัด นิเทศ ติดตาม และประเมินผล การดำเนินการหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย บุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สำรวจและจัดทำข้อมูลต่าง ๆ ภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ยังไม่มีการจัดทำข้อมูลอย่างเป็นลายลักษณ์อักษร ควรรวบรวมและจัดเก็บเอกสาร ให้เป็นหมวดหมู่ ครบถ้วน ถูกต้อง และเป็นปัจจุบัน เพื่อให้ง่ายต่อการค้นหาและนำกลับมาใช้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ บุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ยังขาดความรู้ความเข้าใจในการบริหารอย่างเป็นระบบ ซึ่งการอบรมจะทำให้บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจมากยิ่งขึ้น และการนิเทศติดตามจากหน่วยงานต้นสังกัดก็สำคัญ เพื่อเป็นการชี้แนะแนวทางการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกวรรณ เข้มช้อย (2555 : 125) ควรจัดให้มีงบประมาณในการซ่อมแซมอาคาร จัดซื้อหรือซ่อมแซมเครื่องเล่นสนาม ให้อยู่ในสภาพที่สามารถใช้ได้ และส่งเสริมการมี

ส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการวางแผนการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปวันรัตน์ สุขเนตร (2558 : 144-145) พบว่า ควรส่งเสริมให้มีการจัดทำแผนพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กระยะ 3 ปี จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ และแผนจัดหาพัสดุรายปี และดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง และมีสมุดควบคุมงบประมาณรายจ่ายในหมวดรายจ่ายต่าง ๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การดำเนินการบริหารงานต่าง ๆ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขึ้นต้องครปครองส่วนท้องถิ่น สำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรจัดทำแผนผังอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้งภายใน และภายนอก พร้อมระบุจุดเสี่ยงอันตรายให้ชัดเจน เพื่อหลีกเลี่ยงการเกิดอุบัติเหตุ หน่วยงานต้นสังกัดควรปรับปรุงอาคารสถานที่ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่เก่าชำรุด ทรุดโทรม ทั้งภายในและภายนอก เพื่อลดการเกิดอุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้นได้ และควรมีมาตรการป้องกันอันตราย โดยการติดตั้งกล้องวงจรปิดทั้งภายใน ภายนอกอาคาร รวมทั้งจุดลับตาผู้คน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรให้มีการสำรวจ และตรวจสอบ วัสดุ ครุภัณฑ์ หรือเครื่องใช้ต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ พร้อมทำแบบประเมินสภาพการใช้งาน หน่วยงานต้นสังกัดควรซ่อมแซม วัสดุ ครุภัณฑ์ ที่ยังใช้การได้ หากไม่สามารถซ่อมแซมได้ควรจัดจำหน่ายออกไป ควรเลือกซื้อวัสดุ ครุภัณฑ์ต่าง ๆ ที่ได้มาตรฐาน มีคุณภาพ และปลอดภัย เหมาะแก่การใช้งานภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กครูและผู้ดูแลเด็กควรมีกิจกรรมส่งเสริมการฝึกซ้อม เพื่อป้องกันเหตุฉุกเฉิน หรือภัยพิบัติต่าง ๆ ให้กับเด็ก และบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กประจำปี และครูและผู้ดูแลเด็กควรจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในเรื่องการสวมหมวกกันน็อก คาดเข็มขัดนิรภัย ข้อมระมัดระวังในการขึ้นลงรถ เป็นต้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรเป็นสถานที่ที่ปลอดภัยสำหรับเด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจึงควรมีมาตรการรักษาความปลอดภัยอย่างเป็นระบบ และชัดเจน เพื่อป้องกันการเกิดอุบัติเหตุกับเด็กได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปวันรัตน์ สุขเนตร (2558 : 116) พบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรติดตั้งระบบและอุปกรณ์ในการรักษาความปลอดภัยตามที่ต่าง ๆ มีหมายเลขฉุกเฉินของส่วนราชการต่าง ๆ มีฝีกซ้อมสำหรับการป้องกันอุบัติภัย ไม่น้อยกว่าปีละ 1 ครั้ง และให้บุคลากรได้รับการอบรมด้านการปฐมพยาบาลเบื้องต้น การป้องกันอุบัติภัย และความเจ็บป่วยฉุกเฉินของเด็ก ควรมีการวางแผนและแนวทางปฏิบัติการมีเหตุฉุกเฉินที่จะต้องดำเนินการช่วยเหลือโดยด่วน มีมาตรการในการรับ-ส่ง เด็กอย่างเป็นระบบ มีสมุดบันทึกข้อมูลสุขภาพ และพัฒนาการของเด็ก ควรจัดให้มีการระบายอากาศที่ดี ปลอดโปร่ง ไม่มีเสียงรบกวน และแสงสว่างไม่จ้าเกินไป และอุปกรณ์เครื่องนอนต่าง ๆ ที่มีความสะอาด นอกจากนี้ควรมีการวางแผน กำหนดวันในการจัดกิจกรรมเพื่อจัดทำปฏิทินในการจัดกิจกรรม เช่น การปฐมนิเทศ ประชุมผู้ปกครอง หรือกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ปกครองได้ทราบล่วงหน้า ควรชี้แจงรายละเอียดในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้ผู้ปกครองได้ทราบ เพื่อเตรียมความพร้อมในการมาร่วมกิจกรรมครูและผู้ดูแลเด็ก ควรสร้างความตระหนักให้ผู้ปกครอง ในเรื่องความสำคัญของกิจกรรมในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรเพิ่มช่องทางการสื่อสารสำหรับผู้ปกครองที่ไม่ใช้สื่อออนไลน์ เช่น เอกสาร แผ่นพับ จดหมาย และควรจัดทำบอร์ดประชาสัมพันธ์ให้เป็นปัจจุบัน ตกแต่งให้สวยงามดูน่าสนใจต่อผู้พบเห็น และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรจัดประชุมชี้แจง บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อสร้างความตระหนักว่าคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความสำคัญอย่างไร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ปกครองควรมีส่วนในการส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับบุตรหลาน การประชาสัมพันธ์ การปฐมนิเทศ จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้ผู้ปกครอง ตระหนัก และเห็นความสำคัญในกิจกรรมต่าง ๆ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ด้านที่ 2 ด้านครู ผู้ดูแลเด็กให้การดูแล และจัดประสบการณ์การเรียนรู้และการเล่นเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย

หน่วยงานต้นสังกัดควรนิเทศ ติดตาม การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูและผู้ดูแลเด็ก และนำผลการประเมินมาปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาหลักสูตร ควรจัดอบรมครูและผู้ดูแลเด็ก หากพบว่าครูหรือผู้ดูแลเด็ก ไม่สามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้ หรือกิจกรรมตรงตามหลักสูตร ซึ่งอาจเกิดการขาดความรู้ และความเข้าใจ ครูและผู้ดูแลเด็กควรจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการเด็ก กลุ่มที่มีพัฒนาการล่าช้า เช่น สอนเสริม แนะนำผู้ปกครองให้พาเด็กไปพบผู้เชี่ยวชาญโดยตรง หน่วยงานต้นสังกัดควรจัดสรรงบประมาณในการจัดหาสื่อการเรียนการสอนให้หลากหลาย ทันสมัย และเป็นสากลให้มากขึ้น หรือให้เด็กมีส่วนร่วมในการทำสื่อต่าง ๆ ด้วยตนเอง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูและผู้ดูแลเด็กเป็นผู้จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็ก ครูและผู้ดูแลเด็กจึงควรได้รับการสนับสนุนในการอบรมด้านวิชาการอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เกิดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ใหม่ ๆ และมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกวรรณ แซ่มซ้อย (2555 : 126) ควรส่งเสริมให้บุคลากรเข้ารับการอบรมสัมมนา ส่งเสริมการมีส่วนร่วม และจัดวางระบบการนิเทศติดตามอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดกิจกรรมภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรมีความหลากหลายและสร้างสรรค์ ครูและผู้ดูแลเด็กควรจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ครอบคลุมทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จารุณี อินทร์เพชร (2559 : 120) พบว่า คุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก ดังนั้นด้านผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรีและการเคลื่อนไหว ด้านผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี ด้านผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตรและด้านผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า คุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากผู้ดูแลเด็กผู้บริหารศูนย์เด็กเล็ก ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรส่วนภูมิภาค และองค์กรส่วนกลาง โดยจุดมุ่งหมายหลักเพื่อมุ่งพัฒนาความพร้อมแก่เด็กในวัย 3-5 ขวบ ให้ได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกายอารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา และมีความพร้อมในการเข้ารับการศึกษาคือในระดับประถมศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัศมี ตูจินดา (2557 : 99-100) พบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรมีการจัดการศึกษาให้เด็กได้รับการพัฒนาทั้งทางร่างกาย จิตใจ สังคม และสติปัญญา ตามวัย รองลงมาคือ กิจกรรมที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กดำเนินการมีการสอดแทรกการพัฒนาทางอารมณ์ จิตใจ และปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม อยู่เสมอ การจัดกิจกรรมประจำวันของศูนย์มีการส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์แก่เด็กอย่างเหมาะสม

ด้านที่ 3 คุณภาพของเด็กปฐมวัย

หน่วยงานต้นสังกัดควรประสานเจ้าหน้าที่สาธารณสุขมาให้ความรู้ และคำแนะนำในการพัฒนา และส่งเสริมด้านการเจริญเติบโตของเด็กให้แก่ผู้ปกครอง ควรแนะนำให้ผู้ปกครองเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการด้านการเจริญเติบโต รวมทั้งบันทึกการเจริญเติบโตของเด็กให้แก่ผู้ปกครองทราบ และหน่วยงานต้นสังกัดควรประสานเจ้าหน้าที่สาธารณสุขมาประเมินพัฒนาการเด็ก ร่วมกับครูและผู้ดูแลเด็ก เพื่อส่งต่อเด็กที่มีพัฒนาการล่าช้าให้กับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเพื่อให้คำแนะนำ และประเมินพัฒนาการกับผู้เชี่ยวชาญต่อไป ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ปกครองเป็นบุคคลที่ใกล้ชิด และมีส่วนสำคัญในการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการของเด็กมากที่สุด ผู้ปกครองจึงควรมีความรู้ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กในด้านต่าง ๆ เช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธิติพันธ์ กุญรัมย์ (2563 : 84) พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการส่งเสริมเด็กให้มีพัฒนาการสมวัยโดยรวม 5 ด้าน ประกอบด้วยพัฒนาการกล้ามเนื้อเล็ก กล้ามเนื้อมัดใหญ่ และเข้าสังคมได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

1.1 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์ ควรพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นระบบมากยิ่งขึ้น

1.2 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์ ควรส่งเสริมให้ครูและผู้ดูแลเด็กได้พัฒนาศักยภาพในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทสังคมในยุคปัจจุบัน เพื่อมุ่งสู่ศตวรรษที่ 21

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการวิจัยเรื่องปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์ ในศตวรรษที่ 21

2.2 ควรทำการวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์

2.3 ควรทำการวิจัยเรื่องความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2559). มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงมหาดไทย.
- จารุณี อินทร์เพชร. (2559). องค์ประกอบของการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนตามมาตรฐานกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- ชัญจน์ อูปคำ. (2556). การจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาเอกชน อำเภอสนักแพ่ง จังหวัดเชียงใหม่. ค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ธิดินันท์ กุศลรัมย์. (2562). การบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่อำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยพะเยา.
- ปวันรัตน์ สุขเนตร. (2558). แนวทางการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

- รัชนี ธาตา. (2555). การบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- รัศมี ตูจินดา. (2557). การบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสิงห์บุรี. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- วรรณภา เสาวพันธ์. (2559). การบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์. การประชุมวิชาการและเสนอผลงานวิจัยระดับชาติครั้งที่ 3 ก้าวสู่ทศวรรษที่ 2: บูรณาการงานวิจัยใช้องค์ความรู้สู่ความยั่งยืน 17 มิถุนายน 2559 ณ วิทยาลัยนครราชสีมา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา.
- สายรุ้ง ปันเพ็ง. (2559). แนวทางการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กด้านวิชาการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ. กรุงเทพมหานคร.